

YOSHLAR O‘RTASIDA DOLZARB BO‘LGAN PSIXOLOGIK MUAMMOLARI**Asilova Sanobar Xatambojevna**

Ta’lim kafedrası o’qituvchisi

Shamsutdinova Ismigul

Qo‘qon Universiteti talabasi

E-mail: gulishamsutdinova3@gmail.com

Annotatsiya: Maqolada asosan 19-20 yoshdagi yoshlar o‘rtasidagi psixologik muammolar, ularning vujudga keladigan sabablari hamda ularni bartaraf etish yo‘llari haqida fikrlar bildirilgan. Shuningdek maqolada yoshlar o‘rtasidagi dolzarb bo‘lgan muammolarning sabablariga yechimlar ham keltirib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: yoshlar ma’naviyati, jinoyatchilik, teroristlik, globalashuv, manfur, mafkura, yoshlar masalasi, ishsizlik, yoshlarga e’tibor, muammolar, muammo yechimlari.

Kirish: Yosh avlodni jismonan baquvvat, ma’naviy ruhiy jihatidan sog‘lom qilib tarbiyalash, hozirgi kunning dolzarb muammolaridan biridir. Farzandlarimizni jismonan baquvvat, ma’naviy, ruhiy jihatidan sog‘lom qilib tarbiya

lash, hozirgi kunning dolzarb muammolaridan biridir. XXI-asr axborot texnologiyalari asri bo‘lganligi bois, shaxslararo munosabatlar keskin jadallashib bormoqda. Internet, ommaviy axborot vositalari orqali kirib kelayotgan informatsiyalar insoniyatning psixologiyasiga juda kuchli ta’sir ko‘rsatmoqda. Bu o‘z navbatida ma’naviy bo‘shlig‘i mavjud insonlarga salbiy ta’sir ko‘rsatmasdan qolmaydi. Insoniyat paydo bo‘libdiki, eng dolzarb, eng mashaqqatli va eng qiyin vazifa – yoshlar masalasi bo‘lib kelgan. Mutafakkir va allomalar, ziyolilar jamiyatning rivoji, tinchligi va xotirjamligini yoshlar tarbiyasi bilan bog‘lagani bejiz emas. Tarbiya masalasi qadriyat, an’ana bilan bog‘liqlikda hal etishga harakat qilingan bo‘lsa, o‘sha joyda rivojlanish bo‘lgan. Yoshlar tarbiyasiga e’tiborsizlik bo‘lgan joyda inqiroz va o‘pirilishlar sodir bo‘lgan. Yer yuzidagi aholining 20 foizini yoshlar tashkil qiladi. Afsuski, millionlab yoshlar maktab nima ekanini umuman bilmaydi. Ya’ni, ular, mutlaqo savodsiz. Yana shuni ham aytish kerakki, kichik muammolar o‘z-o‘zidan yiriklarini keltirib chiqaradi. Dunyoning ko‘plab mamlakatlarida yoshlar orasida erta turmush qurish oddiy holga aylandi. Erta qurilgan yosh oilalarda arzimas, kichik muammolar paydo bo‘ladi. Bu muammolar asta-sekin kattalashib boraveradi. O‘zingiz o‘ylab ko‘ring, hali oila atalmish muqaddas dargohning nima ekanligini to‘liq anglab yetmagan, ro‘zg‘or qurishga mutlaqo tayyor bo‘lmagan bu yoshlarning turmush qurishiga nima sabab bo‘lgan?! Bunga ota-onalarining xohishi sababmi yoki allaqanday o‘tkinchi bir havasmi?! Masalan, ayrim Sharq mamlakatlarini olaylik, yoshlar ota-onalarining xohishi va qandaydir o‘ylab topilgan udumlarga ko‘ra, erta turmush quradi. G‘arbda aytib o‘tganidek, o‘tkinchi bir havas orqali oilalar bunyod bo‘lyapti. Xo‘sh, keyin nima bo‘ladi?! Bunday oilalarda aksariyat hollarda nosog‘lom farzandlar dunyoga kelishi, ro‘zg‘orda uchraydigan turli xil noo‘rin gap-so‘zlar, xatti-harakatlar oilalarning barham topishiga, ya’ni oilaviy ajrim holati bilan nihoyasiga yetadi. E’tibor bergan bo‘lsangiz, jahon yoshlari orasida ishsizlik muammosi ham bugunga kelib eng dolzarb mavzuga aylandi. Hozir, hatto,

eng rivojlangan mamlakatlarda yoshlar bandligini ta'minlash katta muammoga aylangan. Ularning ko'pchiligi xorijda ish topaman deb odam savdosi atalmish jirkanch jinoyatning qurboniga ham aylanmoqda. Esingizdami, bundan 4-5 yil oldin Yaqin Sharq va Shimoliy Afrika mamlakatlarida ommaviy tartibsizliklar, "rangli inqiloblar" yuz bergan edi. Aynan shu to'polonlarning boshida kim turgandi deb o'ylaysiz?! Albatta, o'zining fikriga ega bo'lmagan, kim nima desa shunga ergashib ketadigan, boshqacha qilib aytganda, mafkuraviy immuniteti sust bo'lgan yoshlar turgandi. Umuman keyingi yillarda, dunyoda bu kabi tartibsizliklarni amalga oshirishda vayronkor kuchlar, mafkuraviy kurashlarda, ommaviy tadbirlardan texnologik asosga o'tdi. Ya'ni ular professionallashdi. Hozir axborotni qabul qiluvchidan ko'ra, uni boshqalarga yetkazadigan "fikir liderlari"ning sonini ko'paytirish yo'lga qo'yilgan. Buzg'unchi g'oyalarni targ'ib etuvchilar odamlarda shakllangan mafkuraviy e'tiqodni o'zgartirishga intilmoqda. Bu yo'lda, ular asosan yoshlardan foydalanmoqda. Ayanchlisi, bu manfur kimsalar, o'smirlar bilan turli ijtimoiy tarmoqlar orqali aloqa o'rnatib, ularning qalbi va ongiga kirishga harakat qilmoqda va buning uddasidan chiqmoqda ham desam mubolag'a bo'lmaydi. Bugungi shiddatli globallashuv davrida yoshlar ongini yot g'oyalardan asrash, internet orqali kirib kelayotgan zararli g'oya va ta'sirlardan samarali va ishonchli himoyalash dolzarbligicha qolmoqda. Prezidentimiz Shavkat Miromonovich Mirziyoyev Ostona shahrida "Osiyoda hamkorlik va ishonch choralari" bo'yicha kengashning oltinchi sammitida nutq so'zlab, mamlakatlar radikal g'oyalarning keng xurujiga yanada ko'proq to'qnash kelayotganiga e'tibor qaratdi. Bugungi kunda buzg'unchi kuchlar targ'ibot va mafkuraviy ta'sirning yangi uslublaridan foydalangan holda ekstremistik tashkilotlarga yoshlarni faol jalb etayotganligini alohida ta'kidladi. O'z navbatida bu kabi muammolarni oldini olish va yosh avlodni radikalizmdan asrash, ularning kuch-g'ayrat va shijoatini bunyodkorlik sari yo'naltirish uchun tizimli hamkorlik zarurligi, o'g'il-qizlarimiz o'z kuchiga ishonishi, adolatli kelajakni qaror toptirishda o'z ishtirokini his etishi, o'z salohiyat va umidlarini amalda ro'yobga chiqarish imkoniyatlariga ega bo'lishi uchun barcha choralari ko'rilishi kerakligini qayd etdi. Hech kimga sir emaski yoshlar muammosi alohida e'tibor talab mavzu. BMT ma'lumotlariga ko'ra, jahonda 15 dan 24 yoshgacha bo'lgan yoshlar hamon ishsizlik va qashshoqlik qarshisida sarsondirlar. Ayni damda yoshlar yer yuzi aholisining taxminan 20 foizini tashkil qiladi. Bu 1 milliard 200 million kishi, yoki mehnatga yaroqli aholining 24 foizi demakdir. Zamonaviy yoshlar bilimi va salohiyati jihatidan milliy taraqqiyotning muhim resursi ekani tan olingani holda, ayrim mamlakatlarda yoshlar orasida ishsizlik yuqori darajada. Ularda, ayniqsa, yoshlar tarbiyasi, ularni ish bilan band qilish, sog'lom turmush tarziga o'rgatish o'z holiga tashlab qo'yilgani achinarli. Ko'pgina muammolar zamirida aniq bir kasb-hunarga ega bo'lmaslik va natijada, ishsizlik, bekorchilik yotibdi, bo'sh vaqtlari, asosan, kuno'tar maishiy mashg'ulotlar girdobida qolmoqda. Dunyo miqyosida keng tarqalgan internet va kompyuter o'yinlariga muhtalo bo'lganlarining esa dunyo bilan ishi ham yo'q. Ayrim mamlakatlarda "kompyuter giyohvandligi"dan davolash maqsadida maxsus shifoxonalar ham ochilmoqda. Jonli muloqotdan ko'ra ijtimoiy tarmoqlar orqali virtual muloqotga o'rganib borayotgan yoshlarni bu illatdan xalos qilish ancha mushkul ish menimcha. Bir qator mamlakatlarda esa yoshlar o'rtasidagi ichkilikbozlik katta muammoga aylanib boryapti. Bugun alkogolizm jinsdan qat'iy nazar, yoshlarning dolzarb ijtimoiy muammosi sanaladi. Ichkilikbozlikni erta boshlagan o'smirning hayotga qiziqishi erta so'nadi deyish mumkin. O'smirlar tomonidan

sodir etilgan jinoyatlarning katta qismi mastlikda yuz bergani isbotlangan. Alkogolizm va giyohvand moddalar iste'moli yoshlarning umriga zavol bo'layotgan asosiy vositalardir. Shunisi taassufliki, ular iste'mol qilayotgan giyohvand moddalar kattalar tomonidan sotilmoqda. Kimlardir o'zgaralar fojiasidan boylik orttirmoqda. Surishtirib kelinsa, giyohvandlarning hammasi ham kambag'allarning farzandlari emas, taqiqlangan bu kabi moddalarni tatib ko'rganlarning katta qismi boy-badavlat xonadon farzandlaridir. Ho'sh buni nima deb atash mumkin, "to'qlikka sho'xlikmi" yoki boshqa narsami? Xalqimizda "Birni ko'rib fikr qil, birni ko'rib shukr qil" degan maqol bor. Hozirgi tahlikali dunyoning bir qator mamlakatlarida kuzatilayotgan turli to's-to'polonlar, tartibsizliklar negiziga e'tibor beradigan bo'lsak, ularda davlatning o'sib-unib kelayotgan yoshlarga, ularning hayotdagi qiziqishlari, huquq va manfaatlariga e'tiborsizligi, ulardagi yoshlarga oid siyosat hozirgi zamonning yangi tahdidlariga javob bermasligi oqibatini ko'rish mumkin. Olimlarning fikricha, bugungi g'arblik yoshlarning oyoqqa turib olishlari, hayotda o'z o'rinlarini topishlari qiyin kechadi. Bunga birinchi o'rinda axborot vasvasasi aybdor ekani aytiladi. Shubxasiz axborot shu qadar tezlikda harakatlanmoqdaki, uning oqimini to'xtatib qolishning imkoni bo'lmayapti. Bu oqim yo'lida uchragan hamma narsani, hatto axloq, odob, ma'naviyat, ezgulik kabi qadriyatlarni, yoshu qarini "oqizib ketmoqda". Axborot yangi avlod uchun ommaviy qirg'in quroliday gap ekani tan olinsa-da, ammo unga qarshi kurashishga hech kim jazm qila olmayapti. Xorij telekanallarining deyarli har bir ko'rsatuvida ur-yiqitlar namoyish etiladi. Dunyo ommasiga zo'ravonlik, otishma, qotillik kabi illatlar aks etgan ko'rsatuv, film va tok-shoularni kun bo'yi tomosha qilgan bolalar ertaga qanday inson bo'lib voyaga yetadi, degan savolni kim beradi. Bir o'ylab ko'ring! Hayot so'qmoqlarida qiynalgan yosh yigit-qizlarning yashab qolish maqsadida jinoyat olamiga kirib qolayotgani, ishsizlar armiyasida ularning safi kengayib borayotgani, ma'naviyatsizlik, tubanlik ustuvorlik qilayotgani, bu esa o'sha mamlakatlarda jamiyatning inqirozi kuchayib borishiga sabab bo'lmoqda. Oilalarda bolalar va ota-onalar o'rtasidagi o'zaro tushunmovchilik oqibatida o'smirlarning uydan bosh olib ketishi, ayrim hollarda esa bolalar o'zining joniga qasd qilishi odatiy holga aylanib bormoqda. Arzimagan kelishmovchilik tufayli bir inson suitsid holatini sodir qilishi va bu holatlar kamayish o'rniga kundan-kun ortib borayotgani achinarli holat emasmi?!

Tadqiqot natijalariga ko'ra, yoshlarini tashvishga solayotgan asosiy muammolar: ta'lim (respondentlarning 77%i) va bandlikdir (respondentlarning 61,8%i). Milliy tadqiqotdagi yangi ma'lumotlar O'zbekistonda yoshlar farovonligini ta'minlash uchun yoshlar siyosatini takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqishga asos bo'lib xizmat qiladi. Aksariyat ruhshunoslarning aytishlaricha, hayotimiz, turmush tarzimiz, ishimizdagi aksariyat muammolarning sababi bolalik vaqtlariga borib taqaladi. Bolalikda qalbingizga yetkazilgan jarohat, ruhiy o'zgarishlar, komplekslar, havotir, o'ziga ishonmaslik kabi tushunchalar butun umringiz davomida sizni ta'qib qilishi mumkin. Yoshlarni tolerantlik(bag'rikenglik) ruhida tarbiyalash bugungi kundagi dolzarb vazifalardan biridir. Olib borilgan kuzatuvlar shuni ko'rsatmoqdaki, dunyo yoshlari orasida o'qishni, ishlashni xohlamaydiganlar soni ham ko'payishda davom etmoqda. Buning sababi nimada?! Misr ehromlaridan birining devoriga juda qadim zamonlardayoq bugungi yoshlar o'zgarib ketgan mazmunidagi gap yozib qoldirilgan. Bundan ko'rinib turibdiki har bir davr yoshlarining ta'lim-tarbiyasi o'sha davrning muhim

muammosi sifatida qaralgan. Menimcha asosiy sabab sifatida, ularning ota-onalari o‘z farzandiga umuman vaqt ajratmasligida deb bilish mumkin. So‘nggi yillarda, xonadonlarimizda shaxsiy kompyuterlar ham ko‘payib bormoqda. Bu juda yaxshi, chunki ish yuzasidan bajarishga ulgurmagani yumushingizni uyda tugallab qo‘yasiz. Lekin, kompyuter oldida farzandlarimizning soatlab o‘tirishi, kompyuterdagi zo‘ravonlik sahnalari aks etgan o‘yinlarga berilib ketishi bolalarda shafqatsizlik hissining tomir otishiga zamin yaratmayaptimikin!? Ularning ruhiyatida jiddiy buzilish yuzaga kelayotgani hech kimga sir emas. Natijada, bolalar kundan-kunga virtual o‘yinlarga berilib, kundalik hayotdan chetga chiqib qoladi. Bu ularning o‘qishiga ham o‘z ta’sirini o‘tkazmasdan qolmaydi. Ayrim o‘smir yoshdagilar maktabni bitirishi bilan, go‘yo, katta hayot shu ekan deb, turli pana-pastqam joylarda tamaki chekish va spirtli ichimliklar iste’mol qilishga ruju qo‘yadi. Bilishimiz kerakki, har bir bola, har bir yoshning o‘zi bir dunyo. Shunday, ekan ular bilan munosabatda bo‘lishda, suhbatdoshingizning fikrlash doirasidan kelib chiqqan holda gaplashish muhim. O‘smirlarga biror-bir maslahat berayotganingizda ham, albatta, yoshini hisobga olish maqsadga muvofiq bo‘lar edi. Jahon hamjamiyatining ajralmas bir bo‘lagi bo‘lgan O‘zbekistonda bu kabi muammolar o‘z vaqtida e’tiborga olingani quvonarlidir. Mamlakatimizda yoshlarning hayotiy muhim masalalarini hal etishga qaratilgan davlat siyosati izchil amalga oshirilayotgani, samarasida yoshlarimiz barcha sohalarida ulkan yutuqlarni qo‘lga kiritmoqda. Navqiron avlodning dunyo standartlari darajasida ta’lim-tarbiya olishiga, o‘z iqtidor va salohiyatini yuzaga chiqarishlari uchun zarur shart-sharoitlar yaratilmoqda. Konstitutsiyamizda va qator qonunlarimizda yoshlarimizning huquqlari va manfaatlari himoyalangan. Bular esa yosh avlodni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash, ularni har tomonlama barkamol etib voyaga yetkazishga xizmat qilmoqda. Shuningdek, yoshlarni jismoniy tarbiya va sport bilan muntazam shug‘ullanishga keng jalb etish, yoshlar orasida sog‘lom turmush tarzini targ‘ib qilish, yoshlar o‘rtasida huquqbuzarlik va jinoyatlar sodir etilishining oldini olish, barkamol avlodni tarbiyalashda ommaviy axborot vositalari va zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish kabi eng muhim va dolzarb yo‘nalishlarda salmoqli ishlar amalga oshirilmoqda.

Xulosa qilib aytganda, kishilik jamiyati taraqqiyoti shunday bosqichga kelganki, hozirgi kunda harbiy kuch emas, intellektual salohiyat, zamonaviy texnologiyalar hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Yoshlar — ertangi kun davomchilaridir. Yoshlar bilan bog‘liq muammolar mavjud har qanday millat yoki davlatning kelajagi yo‘q deb aytish o‘rinlidir. Ularga yetarli sharoitlarni yaratib berish, eng asosiysi, e’tibor qaratish lozim. Nima bo‘lganda ham, yoshlar ta’lim tarbiyasiga kerak bo‘lsa har qadamiga e’tiborli bo‘lishni ota-onalarimiz, o‘qituvchi- murabbiylarimiz oldida turgan ulkan vazifalardan biri hisoblanadi. Zero yoshlar kelajagimiz poydevori. Yoshlarimizni psixologik jihatdan sog‘lom va barkamol qilib voyaga yetishishlari uchun bu juda muhimdir. Bir narsani faxr bilan aytishimiz mumkinki mamlakatimizda voyaga yetmaganlar o‘rtasida jinoyatchilikning oldini olishga, sog‘lom va barkamol voyaga yetishishiga qaratilgan qator chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Quvonarlisi jinoyatchilikka qarshi kurash bo‘yicha ko‘rilayotgan chora-tadbirlar va kelgusidagi konsepsiyalarning ishlab chiqilishi nafaqat davlat, balki jamiyat manfaatdorligini ko‘rsatadi. Statistik tadqiqotlar natijalariga ko‘ra jinoyatchilik darajasining kamaygani ham amalga

oshirilgan ishlar samaradorligini tasdiqlaydi. Bu albatta yurtimizda kelajakda jismoniy va psixologik sog‘lom avlodni voyaga yetkazishga qaratilgan ishlarning natijasi xisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. JS Ikromjonovna. (2023). [MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA BOLALARNING O'YIN KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH](#). QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 586-588
2. .Abdullaxo'jayev, A. J. (2024). IS'HOQXON TO'RA IBRAT FAOLIYATIGA IJTIMOYIY-FALSAFIY NAZAR. *Interpretation and researches*
3. Abduraxmonova, N. A. qizi. (2023). BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINF O'QITUVCHILARINING IJODIY FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(12), 208–211. Retrieved from <http://erus.uz/index.php/er/article/view/5507>
4. Abduraxmonova, N. A. qizi. (2023). BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINF O'QITUVCHILARINING IJODIY FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(12), 208–211. Retrieved from <http://erus.uz/index.php/er/article/view/5507>
5. Soxobjonovich, Olimov Saydullo. "TALABALARDA BOSHQARUV FAOLIYATINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI VA ISTIQBOLLARI." *Analysis of International Sciences* 2.2 (2024): 51-57.
6. Sadriddinova Zulfiya. (2024). BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARNING IJODIY FAOLIYATINI TASHKIL ETISH-DOLZARB PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 3(1), 188–193. Retrieved from <https://2ndsun.uz/index.php/yt/article/view/644>
7. Komiljonova, G. N. qizi. (2023). FANLARARO BOG'LANISH ASOSIDA BOSHLANG'ICH TA'LIMNI AMALGA OSHIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(12), 198–201. Retrieved from <http://erus.uz/index.php/er/article/view/5505>
8. Календарова З.К. Методы и методические приемы обучения детей дошкольного возраста математике. Московской области «Государственный гуманитарно-технологический университет»: «Студенческая наука подмосковью» материалы международной научной конференции молодых ученых. – Орехово-Зуево: Редакционно-издательский отдел ГГТУ, 2018. – С. 221-224.
9. Raximjonovna, U. N. (2023). O 'SMIR YOSHIDAGI O 'QUVCHILARDA "TARBIYA" FANINI O 'QITISH ORQALI MUSTAQIL FIKRLASHGA O 'RGATISH. *Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities*, 11(6), 232-237.
10. Asilova, S. X. (2023). O 'QUVCHILARNI KASB-HUNARGA YO 'NALTIRISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK MEXANIZIMLARI.
11. Xursanov, O. (2023). TALABALARNI HAMKORLIK TEXNOLOGIYASI ASOSIDA O'QUV - MA'NAVIY MOSLASHUVCHANLIK IMKONIYATLARINI OSHIRISH TEXNOLOGIYASI (1 - KURS TALABALARI MISOLIDA). *Educational Research in Universal Sciences*, 2(12), 264–269. Retrieved from <http://erus.uz/index.php/er/article/view/>
12. <https://review.uz/uz/post/yoshlar-ortasida-otkazilgan-sorov-talim-va-bandlik-yoshlarni-tashvishlantirayotgan-asosiy-muammolardan-biri>
13. https://www.bbc.com/uzbek/lotin/2015/08/150806_latin_uzbek_youth

14. Madaliyeva Xurshida Ulug‘bek qizi, & Muborakxon Ganiyeva. (2023). МАКТАВГАЧА ТА‘ЛИМ ТАШКИЛОТЛАРИДА ХОРИЖИЙ ТИЛЛАРИНИ О‘ҚИТИШНИНГ ЗАМОНАВИЙ МЕТОДИКАСИ. *QO‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 1(1), 350–352. <https://doi.org/10.54613/ku.v1i1.445>
15. Ганиева, М. А. "САХИБКИРАН-СОЗДАТЕЛЬ ШКОЛЫ ПО УПРАВЛЕНИЮ ГОСУДАРСТВОМ." *Экономика и социум* 3-2 (106) (2023): 468-474.
16. Ганиева, М. А. (2023). САХИБКИРАН-СОЗДАТЕЛЬ ШКОЛЫ ПО УПРАВЛЕНИЮ ГОСУДАРСТВОМ. *Экономика и социум*, (3-2 (106)), 468-474.
17. Yuldashevich, M. A. (2020). SHAPING OF THE HEALTHY LIFESTYLE CULTURE IN PHYSICAL EDUCATION FOR OUR FUTURE TEACHERS. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, 8.
18. Maxkamov, A. Y. (2020). THE IMPORTANCE OF TEACHING GYMNASTICS IN PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS. *Scientific and Technical Journal of Namangan Institute of Engineering and Technology*, 2(7), 350-355.
19. Makhamov, A. Y. (2019). THE IMPORTANCE OF THE PHYSICAL TRAINING IN SHAPING HEALTHY LIFESTYLES FOR PROSPECTIVE TEACHERS". *Scientific and Technical Journal of Namangan Institute of Engineering and Technology*, 1(10), 368-374.
20. Maxmudova Zilola. (2023). TALIM MUASSASI RAHBARLARIDA YUKSAK AXLOQIY SIFATLARI RIVOJLANTIRISH. *International Multidisciplinary Journal of Universal Scientific Prospectives*, 1(2), 78–83. Retrieved from <https://izlanuvchi.uz/index.php/iz/article/view/17>
21. Toxirjon, U. (2024). PEDAGOGIKA VA PSIXOLOGIYA O‘RTASIDAGI O‘ZARO TA‘SIRNI O‘RGANISH. *Integration of Economy and Education in the 21st century*, 2(2), 22-27.
22. Toxirjon, U. (2024). BOSHLANGICH SINFLARDA O ‘QISHNI YETKAZIB OLISHGA QIYNALAYOTGAN O ‘QUVCHILAR BILAN ISHLASHDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH. *Integration of Economy and Education in the 21st century*, 2(2), 9-13.
23. Umarov Tokhirjon. (2024). PROVISION OF PSYCHOLOGICAL SERVICES IN EXTREME SITUATIONS IS SOCIAL. *International Multidisciplinary Journal of Universal Scientific Prospectives*, 2(2), 1–6. Retrieved from <https://izlanuvchi.uz/index.php/iz/article/view/28>
24. В статье представлена информация о роли педагогики и психологии в повышении качества и эффективности образования, формировании зрелого поколения. Данное научное исследование исследует решающую роль симбиотических взаимоотношений педагогики и психологии в . (2024). *YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOIIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR*, 2(2), 5-12. <https://nuzjournals.uz/index.php/yoiit/article/view/79>
25. Умаров Тохиржон. (2024). ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ПРИНЦИПЫ ОТНОШЕНИЙ МЕЖДУ ПРЕДСТАВИТЕЛЯМИ РАЗНЫХ РЕЛИГИЙ. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 3(2), 18–25. Retrieved from <https://2ndsun.uz/index.php/yt/article/view/655>
26. Toxirjon, U. (2024). XALQARO O ‘QISH SAVODXONLIGINI O ‘RGANISH (PIRLS). *Integration of Economy and Education in the 21st century*, 2(2), 14-17.
27. Umarov, T. (2024). ВЛИЯНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ИГРУШЕК НА ДЕТСКУЮ ПСИХОЛОГИЮ. *Integration of Economy and Education in the 21st century*, 2(2), 18-21.